

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ УСВІДОМЛЕНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Т.П.ГОЛОВАНОВА

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький національний університет

О.Ю.КРИВОЛАП

Україна, м. Запоріжжя, ЗОШ №15

Т.Є.ЛАУРА

Україна, м. Запоріжжя, ЗОШ №12

У сучасних школах ідея впровадження індивідуального підходу до учнів у процесі навчання викликає певну проблему. На нашу думку, індивідуалізація навчання є найважливішим із загальнодидактичних принципів. Необхідність реалізації індивідуального підходу в шкільній практиці зумовлена тим, що формування особистості дитини, засвоєння нею знань з усіх навчальних дисциплін та вироблення в неї практичних умінь і навичок, розвиток її здібностей та обдарувань можливо лише шляхом індивідуалізації навчання. Проблема індивідуалізації навчання досліджувалася у вітчизняній і зарубіжній психолого-педагогічній науці в різних аспектах: як засіб підвищення ефективності навчання (Г.А.Буткін, В.І.Гладких, І.Є.Унт та ін.), пізнавальної активності і самостійності (Г.І.Кобернік, Є.С.Рабунський, І.А.Чуриков, Т.І.Шамова та ін.), способи організації фронтальної, групової та індивідуальної роботи учнів (В.О.Вихрущ, Н.С.Лейтес, Й.Х.Лийметс, Т.М.Ніколаєва), як засіб розвитку специфічних здібностей (Л.І.Божович, В.О.Крутецький, О.М.Леонтьєв, Н.Г.Морозова), попередження і усунення неуспішності (В.І.Зягвязінський, М.І.Махмутов, Н.О.Менчинська, Л.С.Славина, В.Ф.Харківська), мотиви, які спонукають учнів до навчання, та як проблему формування пізнавальних інтересів (Л.І.Божович, Н.Г.Морозова, Г.І.Щукіна та ін.), як визначення рівнів, форм і видів диференціації та її навчально-методичне забезпечення (Ю.К.Бабанський, Ю.З.Гільбух, Ю.І.Мальований, В.О.Онищук, В.Ф. Паламарчук, О.Я.Савченко та ін.).

Відзначимо, що, незважаючи на те, що проблеми індивідуалізації навчання в психолого-педагогічній науці приділяється велика увага, в шкільній практиці в процесі навчання залишається майже нездоланною тенденція до усереднення, тому що в умовах класно-урочної системи навчання орієнтуватися на індивідуально-психологічні особливості кожного учня надзвичайно складно. Нова парадигма освіти, що визначає перехід до особистісно-орієнтованої моделі, акцентує пріоритетність завдань своєчасної реалізації і розвитку особистісного потенціалу школяра, його здібностей до засвоєння знань. Сучасні потреби шкільної практики у забезпеченні учнями власної активності і самостійності в навчальній діяльності, усвідомленого підходу до певних видів завдань і навчальної діяльності в цілому підтверджують актуальність проблеми управління процесом формування усвідомленої діяльності учнів, пошуків нових педагогічних технологій у цьому напрямку. Управління гуманізацією та індивідуалізацією процесу навчання вимагає від педагогів обов'язкового врахування індивідуальних особливостей кожної дитини, створення повноцінних умов для її особистісного розвитку, становлення її як суб'єкта навчальної діяльності. Особливої актуальності це набуває на початку шкільного навчання у зв'язку з формуванням у дитини загальних здібностей до навчання і формуванням позиції особистості стосовно предмету і процесу засвоєння знань. Педагогічна практика свідчить, що неврахування індивідуальних особливостей та зведення рівня розвитку та успішності всіх дітей, призводить до того, що навіть полегшені завдання часто виявляються непосильними для учнів з низьким рівнем науковості, розвиток інтелектуально обдарованих дітей гальмується, усереднення не дозволяє їм реалізувати свої потенційні можливості. При цьому діти з низьким рівнем та інтелектуально обдаровані діти втрачають мету навчання і навчальний процес

відбувається неусвідомлено. А це в свою чергу може призвести до непоправних наслідків, нездатності дитини у подальшому навчальному процесі та у житті до усвідомленої діяльності.

Вважаємо, що усвідомлену діяльність учнів, слід розуміти як діяльність, яка побудована на основі попередньо поданого результату, на основі передбачення, на основі запрограмованої координації дій, що ведуть до передбачуваного результату. Велика роль в формуванні усвідомленої діяльності учнів належить саме вчителю.

Таким чином, управління процесом усвідомленої діяльності учнів під час навчання в школі є пріоритетним напрямом підвищення професійної майстерності сучасних педагогів.

Література:

1. Волярська О.С. Психолого-педагогічні умови формування професійної спрямованості психологів освітніх закладів / О.С. Волярська, О.І. Лук'янова // Матеріали Всеукраїнського проблемного семінару (17-18 листопада 2011р. м.Запоріжжя) [ред. кол. В.В. Пашков та ін.].-Запоріжжя: КПУ,2011.- С.63-70.
2. Крушельницька О.В. Управління персоналом: навчальний посібник / О.В. Крушельницька, Д.П. Мельничук. – К.: Кондор, 2003. – 296 с.
3. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління / О.І. Мармаза – Харків: «Основа», 2005. – С. 6-105.